

Yönetici özeti

İklim değişikliği halihazırda dünyanın tüm bölgelerinde işçilerin sağlığı ve güvenliği üzerinde ciddi etkiler yaratmaktadır. İşçiler, iklim değişikliği tehlikelerine en çok maruz kalan gruplar arasında olmalarına rağmen, koşullar tehlikeli olsa bile çoğu zaman, başka seçenekleri olmadığı için çalışmaya devam etmektedirler. Küresel çapta uygulanan iş sağlığı ve güvenliği (İSG) önlemleri, iklim değişikliğinden kaynaklanan ve işçi hastalıkları ve hatta ölümleriyle sonuçlanan risklerin ortaya çıkış hızına yetişmekte zorlanmaktadır.

Dünya genelinde işçilerin korunmasına yönelik etkili “azaltım” ve “uyum” tedbirlerinin geliştirilmesi ve uygulanması için işbirliğine dayalı çabalara ihtiyaç duyulmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), iklim değişikliğinin topluluklar, işçiler ve işletmeler üzerindeki etkileriyle başa çıkmaya yönelik politika çözümleri sağlayan, spesifik olarak İSG ile ilgili 40’tan fazla standart kabul etmiştir. Ayrıca, “Herkes için Çevresel Olarak Sürdürülebilir Ekonomi ve Toplumlara Adil Geçiş Rehberi (ILO 2015)”, düşük karbon ekonomisine geçiş sürecinde işçi ve işverenleri destekleyerek güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamının teşvik edilmesine yardımcı olabilir.

Haziran 2023’te düzenlenen Uluslararası Çalışma Konferansı’nda ortaklara, iklimle ilgili risklerden ve aşırı hava olaylarından etkilenen tüm işçilere yönelik İSG önlemlerini uygulamaya koyma konusunda çağrıda bulunulmuş ve ILO’dan aşırı hava olayları ve değişen hava koşullarında İSG konulu üçlü bir toplantı düzenlemesi talep edilmiştir. Bu rapor, şiddet derecelerine ve işçiler üzerindeki tesirlerinin büyüklüğüne göre seçilen, iklim değişikliği etkilerinin (aşırı ısı, güneş ultraviyole (UV) radyasyonu, aşırı hava olayları, işyeri hava kirliliği, vektör kaynaklı hastalıklar ve zirai kimyasalların kullanımındaki değişiklikler) İSG üzerindeki altı temel etkisine ilişkin kritik kanıtlar sunmaktadır.

Raporun ortaya koyduğu başlıca sonuçlar:

- Milyarlarca işçi, iklim değişikliğinin şiddetlendirdiği tehlikelere maruz kalmaktadır.
- Pek çok farklı sektördeki işçiler bu tehlikelere maruz kalmaktadır ancak tarım işçileri ve sıcak iklimlerde ağır işlerde çalışan diğer açık hava işçileri gibi bazı işçi grupları özellikle daha büyük riskler altında olabilirler.
- İşçilerde görülen kanser, kalp-damar hastalıkları, solunum yolu hastalıkları, böbrek fonksiyon bozuklukları ve akıl sağlığı sorunları da dahil olmak üzere çok sayıda sağlık sorununun iklim değişikliğiyle bağlantılı olduğunu gösteren kuvvetli kanıtlar vardır.
- Her yıl yalnızca aşırı sıcakla ilişkilendirilen 22,85 milyon işte yaralanma ve 18.970 ölüm vakası meydana geldiği ve bu nedenle 2,09 milyon iş göremezlik yaşam yılının kaybedildiği tahmin edilmektedir. Ayrıca binlerce kişi pestisit zehirlenmesi (>300.000), işyeri hava kirliliği (>860.000), güneş UV radyasyonu (sadece melanom dışı cilt kanseri nedeniyle >18.960) ile parazit ve vektör kaynaklı hastalıklar (>15.170) nedeniyle hayatını kaybetmektedir (Jørs vd. 2018; ILO 2021a; Pega vd. 2023).
- Birçok ülke, özellikle çalışma ortamındaki aşırı ısı meselesini ele almaya yönelik yeni yasalar hazırlayıp uygulamaya koymuştur. Yasalarda ele alınan başlıca konular arasında maksimum sıcaklık limitleri ve işyeri düzeyinde uyarlanabilir önlemlere ilişkin kılavuz ilkeler bulunmaktadır. İklim değişikliğinin sebep olduğu diğer etkilerle ilgili olarak, işçilere yönelik korumalar çoğunlukla mevcut İSG veya çevre düzenlemelerine entegre edilmiştir.
- Mevzuatın içeriği ülkeler arasında önemli farklılıklar göstermekle birlikte genel anlamda tıbbi denetim, meslek hastalıklarının listelenmesi, mesleki maruziyet limitleri, eğitim ve bilgilendirme, risk değerlendirmesi ve işyerinde önleyici tedbirleri içermektedir.

- İklim değişikliği tehlikeleri evrilip yoğunlaştıkça, mevcut mevzuatın yeniden değerlendirilmesi veya yeni yönetmelikler ve kılavuzlar oluşturulması gerekecektir. Bazı işçi grupları iklim değişikliğinin etkilerine karşı özellikle savunmasız olabilir ve bu nedenle ekstra korumaya ihtiyaç duyabilir.

- Politikaların işyeri düzeyinde uygulanabilir ve etkili olmasını sağlamak için devletler ve sosyal taraflar arasında sosyal diyalog şarttır.

- Politika tutarlılığını sağlayabilmek için, İSG politika ve programları konusunda devlet kurumları arasında koordinasyon sağlanmalıdır. Örneğin, İSG girişimlerini halk sağlığı kampanyalarına entegre etmek faydalı olabilir.

- İşyerleri ² bu raporda özetlenen iklim değişikliği etkilerine uyum sağlamanın yanı sıra, enerji verimliliğini artırmak gibi önlemleri hayata geçirerek, iklim değişikliğinin etkilerini azaltmaya yönelik stratejilere katkıda bulunabilir.

- İklim değişikliği ve İSG ile ilgili bilimsel kanıtlar, birçok kritik alanda sınırlı düzeydedir. Politika oluşturma ve diğer müdahaleleri yönlendirme çalışmaları için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır. Paydaşların farkındalığının artırılması için bilgi aktarımı yapılması da gereklilikler arasındadır.

- Yeşil ve sürdürülebilir teknolojilere hızlı ve adil geçişler, özellikle uygun İSG korumalarının uygulanmadığı durumlarda İSG ile ilgili yeni zorluklar yaratabilir. Örneğin, güneş panelleri, kompakt floresan lambalar ve lityum-iyon piller işçi sağlığı için tehlikeli olan toksik kimyasallar içermektedir.

İklim değişikliği ve çevreyle ilgili riskler	Yüksek risk altındaki işçi gruplarına örnekler	Birincil sağlık etkileri	Dünya genelindeki küresel maruziyet yükü	İşe bağlı sağlık etkileri	Müdahale ve ilerleme örnekleri
1. Aşırı ısı	Tarım, çevresel mal ve hizmetler (doğal kaynak yönetimi), inşaat, çöp toplama, acil onarım işleri, ulaşım, turizm ve spor alanlarında çalışan işçiler.	Isı stresi, sıcak çarpması, sıcak bitkinliği, rabdomiyoliz, sıcak senkopu, sıcak krampları, sıcak döküntüsü, kalp-damar hastalıkları, akut böbrek hasarı, kronik böbrek hastalığı, fiziksel yaralanma.	Yılda en az 2,41 milyar işçi aşırı ısıya maruz kalmaktadır.	Her yıl aşırı sıcak nedeniyle 22,85 milyon işte yaralanma ve 18.970 işe bağlı ölüm vakası meydana gelmekte ve 2,09 milyon iş göremezlik yaşam yılı kaybedilmektedir.	Genel İSG yasaları genellikle işçileri aşırı sıcaklıklardan korumaya yönelik genel önlemler içermektedir. Ancak birçok ülkede aşırı sıcaklara özel önlemler içeren çok daha kapsamlı yeni yasa ve yönetmelikler uygulamaya koyulmuştur. Bu yeni yasa ve yönetmeliklerde genellikle maksimum sıcaklık limitlerine ve işyeri düzeyinde uyarlanabilir önlemler hakkında kılavuz ilkelere yer verilmiştir. ILO'nun Meslek Hastalıkları Listesi doğrultusunda, bazı ülkeler aşırı ısıya bağlı hastalıkları meslek hastalığı olarak kabul etmektedir. İşyerinde uygulanan basit, kanıta dayalı koruyucu önlemler arasında aklimatizasyon, kendi kendine hız belirleme, hidrasyon, mekanizasyon ve kıyafetler yer almaktadır.

2. UV radyasyonu 	İnşaat ve tarım işçileri, cankurtaranlar, elektrik şebekesi işçileri, bahçıvanlar, postacılar ve liman işçileri dahil olmak üzere açık havada çalışanlar.	Güneş yanığı, ciltte kabarma, akut göz hasarı, bağışıklık sisteminin zayıflaması, pterjium, katarakt, cilt kanserleri.	Yılda 1,6 milyar işçi güneş UV radyasyonuna maruz kalmaktadır (Pega vd. 2023).	Her yıl, yalnızca melanom dışı cilt kanseri nedeniyle 18.960'ın üzerinde işe bağlı ölüm gerçekleşmektedir (Pega vd. 2023).	Bazı genel İSG yasalarında, işçilerin güneş UV radyasyonu da dahil olmak üzere iyonlaştırıcı olmayan radyasyona karşı korunmasına atıfta bulunmaktadır. Ancak daha spesifik olarak hazırlanan mevzuatlarda tipik olarak iyonlaştırıcı radyasyona veya yapay radyasyona odaklanılmakta ve dolayısıyla güneş UV radyasyonu hariç tutulmaktadır. ILO'nun Meslek Hastalıkları Listesi ile uyumlu olarak, bazı ülkeler güneş UV radyasyonunun neden olduğu hastalıkları ulusal listelerine dahil etmişlerdir. İşyerinde uygulanan basit koruyucu önlemler arasında kişisel koruyucu ekipman, güneş kremi ve gölgelikli dinlenme alanları bulunmaktadır.
3. Aşırı hava olayları 	Sağlık personeli, itfaiyeciler, diğer acil durum işçileri, enkaz kaldırma işi yapan inşaat işçileri, tarım işçileri ve balıkçılık işçileri.	Çeşitli.	Sınırlı veri.	1970-2019 döneminde hava, iklim ve su ile ilgili tehlikeler (sadece mesleki maruziyetler değil) nedeniyle 2,06 milyon ölüm gerçekleşmiştir (WMO 2021).	İşçileri aşırı hava olaylarının etkilerinden koruyan sınırlı sayıda mevzuat olduğu tespit edilmiştir. Genel İSG mevzuatlarından bazılarında, doğal afetleri de içeren kriz durumları için acil müdahale planları şart koşulmuş olmakla birlikte, bunların kapsamı oldukça geniştir ve yeni ortaya çıkan zorluklar etkili bir şekilde ele alınmamaktadır. Bazı durumlarda, orman yangını gibi belirli bir soruna yönelik olarak yeni yönetmelikler hazırlanarak kabul edilmiştir. Ulusal İSG yönetim sisteminin kritik bileşenleri acil durum önleme, hazırlık ve müdahaledir.

4. İşyeri hava kirliliği

Açık havada çalışan işçiler, nakliye işçileri ve itfaiyeciler başta olmak üzere tüm işçiler.

Kanser (akciğer), solunum yolu hastalıkları, kalp-damar hastalıkları.

Açık havada çalışan 1,6 milyar kişi için hava kirliliğine maruziyet riskinde artış.

Her yıl, hava kirliliği nedeniyle 860.000 işe bağlı ölüm gerçekleşmektedir (yalnızca açık havada işçiler) (ILO 2021a).

Hava kirliliğini azaltmaya yönelik önlemler çoğunlukla iklim değişikliğinin etkilerini azaltmaya yönelik politikalara veya halk sağlığı politikalarına entegre edilmektedir. Bugüne kadar, hava kalitesi konusuna İSG mevzuatında yer verilmiş olmakla birlikte meseleye çoğunlukla açık hava çalışma ortamlarından ziyade kapalı tesislerde toz ve dumanın önlenmesi bağlamında yaklaşılmıştır. Bazı hava kirleticiler için mesleki maruziyet limitleri mevcuttur, ancak bunlar yine çoğunlukla kapalı alanlardaki çalışmalarla bağlantılıdır. Mühendislik kontrolleri (örneğin, yeterli havalandırma sistemleri) genellikle açık havada uygulanamaz, ancak işin rotasyonlarla yaptırılması gibi idari önlemler etkili olabilir.

5. Vektör kaynaklı hastalıklar

Çiftçiler, ormancılar, peyzajcılar, bahçıvanlar, boyacılar, çatı ustaları, kaldırım işçileri, inşaat işçileri, itfaiyeciler ve dış mekanda çalışan diğer işçiler.

Sıtma, Lyme hastalığı, dang, şistozomiyazis, layşmanyaz, Chagas hastalığı ve Afrika tripanosomiyazisi gibi hastalıklar.

Sınırlı veri.

Her yıl parazit ve vektör hastalıklarına bağlı olarak 15.170'in üzerinde işle ilgili ölüm gerçekleşmektedir.

İşçileri vektör kaynaklı hastalıklardan koruyan mevzuatların mevcut olduğu yerlerde bu tür mevzuatlar, çoğunlukla biyolojik tehlikeleri kapsayan mevzuat bünyesinde yer almaktadır. Vektör kaynaklı hastalıklardan her zaman bahsedilmese de biyolojik tehlikelerin neden olduğu hastalıklar genellikle bildirilmesi zorunlu meslek hastalıkları olarak listelenmektedir. İşçilere özel olarak tasarlanmış koruma önlemlerine ilişkin araştırma sayısı son derece sınırlıdır.

6. Zirai kimyasallar

Tarım, plantasyon, kimya endüstrisi, ormancılık, pestisit satışı, yeşil alan ve vektör kontrolünde çalışan işçiler.

Zehirlenme, kanser, nörotoksisite, endokrin sisteminin bozulması, üreme bozuklukları, kalp-damar hastalıkları, kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH), bağışıklığın baskılanması.

Tarımda istihdam edilen 873 milyon işçinin önemli bir kısmı için zirai kimyasallara maruziyet riskinde artış.

Pestisit zehirlenmesi nedeniyle yılda 300.000'den fazla ölüm gerçekleşmektedir (Jørs vd. 2018).

Zirai kimyasalların güvenli üretimi, depolanması, kullanımı ve bertarafını ele alan çok sayıda ulusal mevzuat örneği mevcuttur. Bazı ülkeler, pestisitlere bağlı sağlık sorunlarına meslek hastalığı listelerinde yer vermiştir. Mesleki maruziyet limitlerine ilişkin sınırlı sayıda mevzuat mevcuttur ve henüz, uyumlaştırılmış, uluslararası kabul görmüş bir "çok tehlikeli pestisitler" listesi bulunmamaktadır.